

אף על פי פרק חמישי כתובות

נו.

עין משפט
נר מצוה

כב א מיי פ"ו מהלכי
זכה הל"א ח סג
עשין כב טושי"ע ח"מ סי'
רמו ספיק"א:
כג ב מיי פ"י מהל'
אשיות ה"א י"א סג
עשין חמ טושי"ע א"ש"ע סי'
ג טפיק"א ו:
כד ג מיי פ"ז מהל'
אשיות ביאה הלכה י
סג לאוין קבו טושי"ע
א"ש"ע סי' רמ טפיק"א:
כה ד ה מיי פ"י מהל'
אשיות ה"א י"ב סג
עשין חמ טושי"ע א"ש"ע סי'
ז טפיק"א:
כו ו ז מיי פ"ח מהל'
מנה וזה הל"א טו
סג טפיק"א חמ
סי' נד טפיק"א:
כז ח מיי פ"י מהל'
אשיות הלכה ט ו' ופ'
י הלכה ו סג טפיק"א חמ
טושי"ע א"ש"ע סי' נח טפיק"
ו ופ' סט טפיק"א:
כח ט מיי פ"י מהל'
אשיות ה"א י"ג סג
ז ופ"ח הלכה יד
ופ"ח הלכה ז:
כט י מיי פ"ט מהל'
ע"ש טפיק"א חמ הלכה
ט:
ל כ מיי פ"י מהל'
טפיק"א חמ טושי"ע חמ
טפיק"א חמ טפיק"א חמ:

תוספות ר"ד

צריך לומר כתובי משום
רבקינן ובהויה פני ג' אין
צ"ל כתובי אבל מיהו ה"ה
נמי דצריך לאמרוכי ב'
כדאמרין הכא: רבא"ע
[וכי] אמר ר"ג אי"ש
ה"ל כדא"ע וא"ע דר"ג
ליט דאמר כל דין דדאין
כדא"ע כ"ו: בעי רבין
בנסה לחופה ולא נבעלה
מהו חיבת חופה קונה
או חיבת ביאה קונה.
בעי ר"א בנסה לחופה
ופרסה נדה מהו מי אמרין
חיבת חופה קונה חופה
דחויא לביאה אבל חופה
ולא חויא לביאה לא אי"ד
ל"ש תיקו ומפיקא אינה
קונה: **מתני'** ר"י אומר
אמר רוצה כותב לכתולה
שטר של מאתים והיא
כותבת לו התקבלתי ממך
מנה ולאמנה מנה והיא
כותבת לו התקבלתי ממך
ג' וכו' ר"מ אומר כל
הפוחות לכתולה ממנה הרי זה
בעילת זנות קסבר ר"י
ובהויא אסור לפחות
לכתולה מאתים כדי
שלא יעבור על תנאי
בי"ד אבל בעיקר זה ע"י
החבולה מותר שכותב לה
מאתים זה והיא כותבת
לו שובר ההתקבלה מנה
ור"מ סבר אפי' ע"י
החבולה אסור לפחות:

אמר רב יצחק בר אבדימי משום רבינו. פירש צונטרס רבינו
רב וקשה דל"כ תקשי מהכא תמתיס דרב הוא דלאמר
כר"א בן עזריה לך נראה דרבינו היינו רבי ורב יצחק בר אבדימי
דהכא הוא רב יצחק בר אבדימי הקדמון שהיה תלמידו של רבי
כדאמרין צפרק כירה (שבת דף טז):
אמר רב יצחק בר אבדימי פעם אחת
נכנסתי אחר רבי לבינת המרחץ והוא
היה רבו של רב דלמנייה לרב כלל
צפרק כל הצבר (חולין דף קי. וספ)
ומדות צפרק המוכר את הספינה
(ב"ב דף קפ. פו. וספ): **רבי יוסי אומר**
יכתוב שובר. פירש הקונטרס משום
ללא מרעין כח המלוה לגבות מזמן
שני ולא פירש לפי המסקנה דגט פשוט
(שם דף קע"א). דלאמר התם דטעמא
דרבי יוסי כלי שכיף לפרוע:
בששוברתה מתוכה. ור"מ
ולרבי יוחנן דלאמר (ט) הטוען אחר מעשה
צ"ד לא אמר כלום מה תועלת יש
במה שנכתב השובר בתוך הכתובה
היא תטמין הכתובה ומפקא עידי
היטומא וגזיא מאתים וי"ל כגון
שהצילה עמה נדוניה והיא כתובה
בכתובה דלא לא תטמין הכתובה דל"כ
היתה מפסקת יותר ועוד וי"ל דבמקום
שכותבין כתובה או אפילו במקום
שאין כותבין ויש עדים שכתב לה
אינה יכולה לגבות כלום אפילו מודה
שלא פרע לה עד שמציא כתובה כיון
דסבר דאין כותבין שובר הואיל ויכול
לכא לית הפסק אס יפקיד שוברו
וכ"מ היא תספוק הכתובה צפני
עדים דל"כ אותן עדים יעו מה היה
כמוצו זה דל"כ היאך יעידו ששטרפה
כתובה מה יודעין אס כתובה
היתה אס לא ראו מה היה כמוצו זה:
מעמא דכתבה ליה הא על פה
א"א. וליכא למימר מאי כותבת אומרת
כדאמר בסמוך מאי כותב אומר
דע"כ דווקא כותבת נקט דהא פליג
ארבי יוסי דלאמר רשאי צברייתא
ללקמן: **הרי** זו מקודשת ותנאו
בפ"ה. ע"כ דלכפליה לתנאה איירי
דלאמר לה אס אין לך עלי שאר כסות
ועונה הרי את מקודשת ואס לאו אל
תהי מקודשת מדקלאמר לקמן דטעמא
דר' מאיר דתנאו צטל משום דמתנה
על מה שכתוב בתורה ואי לא כפיל
לתנאה תיפוק ליה דתנאו צטל לרבי
מאיר משום דבעי תנאי כפול כדאמר
בהאומר (קדושין דף סא. וספ) (ט) ותנייה
אס כן אמאי היא מקודשת הרי התנה
צפירות שאס יתא לה עליו שאר כסות
ועונה שאינה מקודשת ואין לומר דלכך
מקודשת לפי שמקדשה ע"מ שמתחיל
לו והרי מחלה אלא דאין ממילתה
(דף יא. וספ) הריני נזיר ע"מ שאשמה
יין ואטמא לתמים הרי זה נזיר ואסור

אלא תרוייהו. רב ורבי נתן: משום רבינו. רב: והלכה למעשה
כו'. הש"ס קא פסיק שך נמנו וגמרו בני הישיבה: מהו לרבי
אלעזר בן עזריה: ופירסה נדה. ופירש ממנה ומת: יחליף.
יכתוב שטר אחר כדי חוב הנשאר ויקרע הראשון ולא יכתוב שובר
להרע כח הלכה שיערך לשמור שוברו
מן העכברים: רבי יוסי אומר יכתוב
שובר. ולא יחליף להרע כח המלוה
למחול שעבודו מזמן ראשון: **ששזכרסה**
בדוכה. בתוך הכתובה עממה יכתוב
השובר והיא אמרה צפנינו התקבלתי
חזיה דטעמא מאי אמר רבי יהודה
אין כותבין שובר משום דלא יערך
לוה לשומרו מן העכברים דלי מרקב
הדר הא וגי שטרפה כוליה הכא
ליכא למיחש להכי: **אפי' סימא כו'.**
דכחלי שובר לא חייש רבי יהודה
לעכברים כי התם דלילו התם מיפרע
פרעיה דלמא כו': הכא ודאי יכ
לה. צתמיה: **אבל על פה**. דהוה
ליה תנאה צעלמא לא הוה תנאה
דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא:
דבדב שבממון. שאר וכסות: והרי
פירות. דנכסי מלוג: **דרבנן**. הא
דבעל אובלן תקנתא דרבנן היא ולא
עבוד רבנן חיזוק שיהא תנאו צטל
אס התנה למחול אפילו: פירי
יכתוב לו שובר. וישמרה הלוה (ושב"ס)
ב"ב טו. על מנת שאין
ליך עלי שאר. מון.
ועונה. משמעי. הרי זו
מקודשת ותנאו בטל.
דאין אס מתנה על מה
שכתוב בתורה. והוה קדוש
המעשה מעשה והתנאי
נמאן דליתיה. דמעשה
כלל תנאי דמי (שם סכ"ה).
בדבר שבממון. כגון
שאר וכסות. יתן למחלה
והרי מחלה. אבל עונה
שהיא צטר הגוף לא יתן
למחלה (ב"ב נא. וקדושין
יט) עונה משמעי מנה
היא ועונה דגופא הוא.
תנאו קיים. הקדושין
קדושין ויש לה עליו עונה
אבל לא שאר כסות
(ושב"ס ב"ב שס). יותר
משל תורה. יותר ממנה
ששמה תורה לדברה
(ובחיים א.א).

(א) [בכרות ל: יבמות ג.],
(ב) לקמן סה: שבת פו. נדה
ח. א. ז"ב קע. ד (ד) [נעלין
טו: ושי"ן, ח] ב"מ נא. נא.
קדושין יט: ז"ב קטו:
(ו) [יבמות לו: ושי"ן,
(ז) לקמן פג. ח] וז"מ ח. א.
(ט) ואר"מ דהו מפליג
בדברים ואין זה תנאי כלל
שימקיים התנאי למאן דלאמר
מתנה על מה שכתוב בתורה
תנאו צטל והוה כמו על מנת
שעמלי לקרע דששזכר את
הפועלים. ח"י.

הגהות הב"ח

(א) גמ' יתיר ר' תינא קרא
קמיה דר' ינאי. י"ב הכי
איתא ליה מפלה המר דף
ל"ב ע"ב:

מוסף רש"י

מי שפרע מקצת חובו.
במלוה שטר מיי ויחא
למחש פן יחזור המלוה
ויבעל כל חובו. ר' יהודה
אומר יחליף. יקרע אמו
השטר ויכתוב לו שטר אחר
לפי שנתן הנשאר אומר
לאן. ר' יוסי אומר
יכתוב לו שובר.
וישמרה הלוה (ושב"ס)
ב"ב טו. על מנת שאין
ליך עלי שאר. מון.
ועונה. משמעי. הרי זו
מקודשת ותנאו בטל.
דאין אס מתנה על מה
שכתוב בתורה. והוה קדוש
המעשה מעשה והתנאי
נמאן דליתיה. דמעשה
כלל תנאי דמי (שם סכ"ה).
בדבר שבממון. כגון
שאר וכסות. יתן למחלה
והרי מחלה. אבל עונה
שהיא צטר הגוף לא יתן
למחלה (ב"ב נא. וקדושין
יט) עונה משמעי מנה
היא ועונה דגופא הוא.
תנאו קיים. הקדושין
קדושין ויש לה עליו עונה
אבל לא שאר כסות
(ושב"ס ב"ב שס). יותר
משל תורה. יותר ממנה
ששמה תורה לדברה
(ובחיים א.א).

איתא מכאן ואילך ליתא ואלא מאי חופה חופה בלילה איתא ביממא
ליתא ולטעמיה ביאה בלילה איתא ביממא ליתא הא (ט) אמר רבא יאם
היה בבית אפל מותר הא לא קשיא אורה ארעא קא משמע לן דביאה
בלילה אלא חופה קשיא חופה נמי לא קשיא כיון דסתם חופה לביאה
קיימא אורה ארעא קא משמע לן דבלילה בעי רב אשי נכנסה לחופה
ופירסה נידה מהו אם תימצי לומר יחיבת חופה קונה חופה דחויא לביאה
האבל חופה דלא חויא לביאה לא או דלמא לא שנא תיקו: רבי יהודה
אומר רצה כותב לכתולה וכו': וסבר רבי יהודה דכותבין שובר
והתנן (ז) מי שפרע מקצת חובו רבי יהודה אומר יחליף רבי יוסי אומר
יכתוב לו (ז) שובר אמר רבי ירמיה כששוברתה מתוכה אביי אמר
אפילו תימא בשוברתה מתוכה בשלמא התם ודאי פרעיה דלמא
מירכס תברתא ובמפיק ליה לשטרא והדר גבי זימנא אחרינא הכא
ודאי יתב לה מילתא בעלמא היא דאמרה ליה אי נטריה נטריה אי לא
נטריה איהו הוא דאפסיד אנפשיה בשלמא אביי לא אמר כרבי ירמיה
לא קתני שוברתה מתוכה אלא ר' ירמיה מ"ט לא אמר כאביי גזירה שובר
דהכא אטו שובר דעלמא מעמא דכתבה ליה אבל על פה לא אמאי
דבר שבממון הוא ושמעינן ליה לר' יהודה דאמר דבר שבממון תנאו קיים
דתניא (ט) האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר
כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר
בדבר שבממון תנאו קיים קסבר רבי יהודה בכתובה דרבנן (י) והכמים
עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה הרי פירות דרבנן ולא עבדו להו רבנן
חיזוק דתנן ר' רבי יהודה אומר ילעולם הוא אוכל פירי פירות עד שיכתוב
לה דין ודברים אין לי בנכסיה ובפירותיה ובפירותיהן עד עולם

צכון כפני שמתנה על מה שכתוב בתורה והתם לא שייך לשנויי הכי ואור"י דאי לאו דילפינן מתנאי צני ג' וצני ראוין ה"א דשום תנאי
אינו מבעל את המעשה ואפילו לא יתקיים צכוק המעשה קיים והשתא דילפינן מהתם דלמנייה תנאי צטל המעשה אמרין דדוקא כשאין
מתנה על מה שכתוב בתורה דומיא דצני ג' וצני ראוין שלא התנו על מה שכתוב בתורה ור"מ הא דתנן צפרק צתבא דמרחות (דף
קט). הריני נזיר ע"מ שאגלה צבית חונוי יגלה צבית המקדש ואס גלה צבית חונוי יא ומפרש בגמרא היינו טעמא דהאי גברא
לצטורי נפשיה קא מכיון אמר אס סגי צבית חונוי טרחה פירוש הלכך אס רצה לגלה במקדש חל עליו נזירות ואס אינו יכול או אס אינו
רוצה לנרות אדעתא דהכי לא נדר אגלאי מלמא דלא הו נזיר והיינו פירוש יא כלומר שלא חלה עליו הנזירות והשתא אמאי והא מתנה
על מה שכתוב בתורה הוא דאין גילוח אלא במקדש ואר"י דלא אמרין מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו צטל אלא היכא שמתכוין לעקור מה
שכתוב בתורה אצל התם צכור הוא שיש מלוה צבית חונוי כמו צבית המקדש ואין מתכוין לעקור אית לן למילף מתנאי דצני ג' וצני ראוין
וא"ת כיון דשייך מתנה על מה שכתוב בתורה אפילו גבי ממון א"כ לא יוכל אדם למחול חובו לעולם על ידי תנאי שאס יאמר עשה עמי
היום וחובך מחול בך לך יתא שכתוב בתורה מיהו מלוה לא חשבינן כמותה בתורה דלפילו למאן דאמר (קדושין דף טז.) מלוה הכתובה
בתורה ככתובה צטור דמי היינו דוקא כגון נוקין ופדיון הין דמייצבין לא הוה מעייבין לכו אס לא שמעיתו תורה צפירות אכל
מלוה כולי עלמא מודו דלא טרפא ממשעדי דלניה בזה המרה דסברא הוה שיש לו לשלם מה שלוה ממנו אבל קשה דלענין